

opozoriti rojake na to knjigo, ki bo tako lepa, kakor ni bila še nobena knjiga slovenskih pesmi. Obsegala bo 12 pol večje oblike (n. pr. kakor knjiga „Pamet in vera“) in bo imela 40 lepih izvornih slik, večinoma na celi strani. Zasnova in izdelal jih je domači umetnik, akad. slikar Anton Koželj, pesmi pa je izbral naš dični pesnik Anton Medved; njegovo ime nam je porok, da je nabral na pisani livadi poezij goriškega slavca res najkрасnejše in najbolj duhteče cvetke, tembolj, ker je smel izbirati čisto po svojem okusu. Knjigo bo krasila tudi podoba pesnika s posnetkom njegovega lastnoročnega podpisa in s posnetkom rokopisa krasne pesmi: „Mojo srčno kri škropite!“ — To lepo knjigo prejmejo Mohorjani z ostalimi družbenimi knjigami vred; kdor jo želi vezano, naj doda letnini za preprostejšo vezavo z rdečo obrezo še K 1—, za elegantnejšo vezavo z zlato obrezo pa še K 2—. Kar bo še ostalo izvodov te knjige v zalogi, se bodo prodajali po sledečih cenah: Navadna izdaja: za ude: broš. K 3—, v prt vez. z rdečo obrezo K 4—; za neude in po knjigarnah: broš. K 4—, v prt vez. z rdečo obrezo K 5-20. Elegantna izdaja: za ude: broš. K 4—, lepo vez. z zlato obrezo K 6—; za neude in po knjigarnah: broš. K 5-40, lepo vez. z zlato obrezo K 7-80. — Nadejamo se, da od prihodnje jeseni naprej ne bo slovenskega salona, niti police v slovenskem kmetskem domu — brez „Poezij S. Gregorčiča“, ki se mora umiliti vsakemu slovenskemu sreću. — Opozorjamo pa tudi nato, da zakasnelcem s to knjigo z drugimi vred za 2 kroni v jeseni 1908 ne bomo mogli postreči. Zato naj se vsak pravočasno oglasi za uda, kdor hoče biti deležen te knjige za navadno udnino dveh kron.

Slovenska Matica. 155. odborova seja dne 20. decembra 1907. Predsednik javi, da so od zadnje odborove seje zborovali: krajepisni, gospodarski in reklamni, tehnični in književni odsek. — Letos izda društvo sledeče publikacije: 1. Zornik IX. 2. Slovenske narodne pesmi 11. snopič. 3. Zabavna knjižnica XIX. 4. Prevodi iz svetovne književnosti IV: Gorski venec. 5. Knezova knjižnica XIV.: Roman Ksaverija Meška: Na Poljani. 6. Hrvatska knjižnica II. 7. Kamniške ali Savinske planine. 8. Letopis za leto 1907. in 9. Slovensko-hrvatski slovar. Knjige bodo do božiča dotiskane, le „Kamniške planine“ se bodo nekoliko zakasnilo, ker ni bilo pravočasno klišejev. — Določijo se nagrade pisateljem in urednikom, nadalje recenzenti došlim rokopisom. — Zemljevid slovenske zemlje se prične tiskati po novem letu. Prihodnje leto izidejo knjige: 1. „Trubarjev Zbornik“ (urednik dr. Ilešič), poleg njega še „Bleiweisov Zbornik“ (urednik dr. Tominšek). 2. Knezova knjižnica XV., ki prinese Cankarjev roman: Novo življenje (idejno nadaljevanje „Tujev“). Urednik dr. Ilešič. 3. Zabavna knjižnica XX. pod uredništvom Jos. Kostanjevca. Vanjo pridejo drame, ki so došle Matici, ako bodo sprejete, drugi snopič „Zabavne knjižnice“ bi bil pripoveden. 4. Hrvatska knjižnica III., urednik predsednik, (morebiti pesniška antologija). 5. Kamniške ali Savinske planine II. ilustrovane, urednik Ferd. Seidl. 6. Slovenske narodne pesmi 12. snopič, stanovske, in to vojaške. Urednik dr. K. Štrekelj. 7. Prevodi iz svetovne književnosti: Göthejev Faust I. v prevodu Antona Funtka. 8. Letopis za leto 1908. Urednik tajnik.

V nadaljnji književni program za leto 1909 in 1910 se sprejme: Spominska knjiga o francoski dobi; o 100 letnici Stanka Vraza in Ljudevita Gaja. Razpisale se bodo tri nagrade à 200 K iz Ostrove in Jurčičeve ustanove, iz zadnje imenovane osobito za leposlovne spise o francoski dobi. Prevodi bodo prinesli morebiti Gunduličevega Osmana, Mickijevičevega Pana Tadeuša in Puškinovega Onëgina. Izdajala se bo poučno-znanstvena knjižnica, n. pr. „Čehi na početku 20. veka“; potreba bo gojiti umetnost po publikacijah Matičinih. — Rešijo se točke iz področja gospodarskega odseka. — Tajnik poroča o prošnjah raznih društev in poedincev za podaritev knjig, o izpremembah pri poverjeništvih, o došlih knjigah in časopisih, o pristopu novih udov in o vplačani članarini.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Politiški pregled.

* **Delegacije.** Dne 20. t. m. se je sestala avstrijska delegacija na prvo plenarno sejo. Predsednikom je izvoljen dr. Fuchs, podpredsednik je vit. Madejski. Med vlogami je Dobernigov predlog glede izpremembe poslovnika in interpelacija Vukoviča o izseljevanju. Dobernigov predlog je sprejet. — Skupni proračun, ki je predložen delegaciji, izkazuje skupni trošek 386,923.102 K. Od tega odpade: na ministrstvo za vnanje stvari 13,266.567 K (578.023 več nego lani), na vojno 298,431.653 K (7,271.607 več nego lani), izredne potrebščine: 13,378.729 K (374.026 K manj). Potemtakem znaša skupna potrebščina za vojsko 311,810.382 K (6,892.581 K več nego lani). Vojna uprava zahteva nadalje 15 mil. K za nabavo novih topov in K 6,360.000 kakor naknadni kredit za izredne stroške l. 1907. — V delegacijah je 16 Nemcev, 9 Čehov, 7 Poljakov, 3 Italijani, 2 Hrvata, 1 Malorus, 1 Slovenec in en Rumunec. Med Nemci je 8 krščanskih socialistov, 6 naprednjakov in 2 socialna demokrata. — Gosposka zbornica je sprejela 19. t. m. po mali debati nagodbo.

* **Saniranje deželnih financ.** Kakor znano, se je zaradi sklepa agrarnih zvez izvolil svoječasno poseben odsek za saniranje deželnih financ. Dne 21. t. m. sta prišla v imenu odseka k finančnemu ministru poslanca Steinwender in Fink ter sta mu izročila sledeči sklep: Z ozirom na to, da so dežele pred velikimi in neizogibnimi novimi izdatki za šolstvo, zdravstvo in deželno kulturo in da so že dosedaj morale čisto v pokritje tekočih izdatkov najemati posojila, nadalje z ozirom na to, da je deželno gospodarstvo nakazano večinoma le na doklade k direktnim davkom, a te doklade se skoraj nikjer ne morejo več zvišati, smatra odsek za nujno potrebo, da se deželnim financam hitro in izdatno pomaga. Zato se pričakuje, da vlada čimprej skliče pripravljeno enketo ter ji pritegne primerno število kmetijskih poslancev. — Ker pa se saniranje deželnih financ skoraj gotovo ne bo dalo izvesti brez poseganja v upravni sistem in vsekakor ne brez izpremembe cellega davčnega zakonodajstva, je potreben provizorij v pokritje deželnih potrebščin za prihodnja leta. Finančni minister je odgovoril, da je pripravljen pritegniti tozadevni enketo primerno število agrarnih poslancev. Tudi se strinja z ustanovitvijo provizorija.

* **Nemci na Kranjskem in njih davčna moč.** Ker kranjski Nemci vedno vpijejo, da plačujejo najmanj polovico, če ne dve tretjini davkov na Kranjskem, dokazuje „Slov. Narod“ na podlagi uradne statistike, da so plačali l. 1904. Nemci od 3 mil. 843.256 K vseh direktnih davkov le K 107.406, torej komaj 3%, od indirektnih davkov 9 mil. 110.380 K pa tudi komaj 3%, tako da ne plačajo Nemci na Kranjskem niti pol milijona, Slovenci pa okolo 12 milijonov kron davkov. In vendar imajo Nemci še tako velike pravice v deželi. Slovenski klerikaleci pa jim jih bašejo v žepe!

* **Nazaj iz Amerike.** Trgovinsko ministrstvo se peča z vprašanjem o povratku ameriških izseljencev. Preskrbeti hoče dela Avstrije, ki se povrnejo iz Amerike. Ustanoviti nameravajo lastni državni delavski zavod. Sklicati nameravajo tudi enketo, ki se je udeležila pred vsem parlamentarci. V tej zadevi se vrši posvetovanje v trgovinskem ministrstvu.

* **Pogajanja z bosanskimi mohamedanci.** Iz Sarajeva javljajo, da se prično baje dne 5. januarja 1908 pogajanja med zastopniki bosanske vlade in mohamedanci glede organizacije cerkvenih in šolskih stvari bosanskih in hercegovskih mohamedancev. Baron Burian je mohamedancem obljubil, da jim hoče iti na roko v vseh kulturnih vprašanjih.

* **Tajni konsistorij.** V tajnem konsistoriju je imenoval papež štiri kardinale, namreč marseljskega in reimskega škofa in dva kurijalna prelata. Ob tej priliki se je zopet spravil proti modernizmu in prosil Boga, naj jih razsvetli.

* **Flotni program Združenih držav.** Kakor poročajo iz Washingtona, ne zahteva urad vojne mornarice za leto 1908. nič manj nego 28 novih ladij, ki bodo stale okolo 130 milijonov kron.

* **Deželni zbor za Bosno in Hercegovino?** Skupni minister za finance, baron Burian, je bil sprejet od cesarja v avdijenci, da ga obvesti o tekočih poslih. Minister je cesarja

obvestil tudi o svojem inšpekcijskem potovanju po Bosni in Hercegovini. O tej priliki je bilo govora, kakor pravi neka korespondenca, tudi o bodočem bosanskem deželnem zboru. Predpriprave za ustanovljenje zbora v Bosni in Hercegovini niso v najboljem razvoju. Ista vest dostavlja, da bodo v kratkem sklicani zastopniki vseh stanov ter se bodo na tem sestanku posvetovali o načinu, kako bi se ta deželni zbor uredil. — Z Dunaja pa poročajo srbskim listom vest, da se v tamošnjih diplomatskih krogih pričakuje v dveh ali treh mesecih veliko iznenadenje, in sicer bi Avstro-Ogrska imela anektirati Bosno in Hercegovino. Govori se, da so Rusija, Italija in Angleška privolile v to in da ne bo od teh strani nikakih prigovorov; samo so se bali, da bi minula cesarjeva bolezen utegnila to namero preprečiti. Sedaj, ko je ta bojazen izginila, se zdi, da se v kratkem uresniči davna želja dunajskih dvornih krogov.

* **Skrb za bolnike in invalide na Francoskem.** Temeljem zakona z dne 15. julija 1903. l. ima vsak neimovit francoski državljani v boleznih pravico do brezplačne zdravniške pomoči na svojem stanovanju ali pa v bolnici. — Temeljem zakona z dne 14. julija l. 1905. ima vsak neimovit francoski državljani, ki je prekoračil 70. leto svoje dobe in je slab in invaliden, pravico do preskrbljenja v javnem hospiciu ali zavetišču

Vestnik.

Dvojno božično darilo. Tudi mi smo dobili za svete božične praznike lepo darilo, in sicer kar dvoje daril: eno od „Slovenca“, drugo od „Slovenskega Naroda“. Ta dva lista sta si bila do zadnjih dni hudo v laseh, sedaj pa sta se zedinila v iskrenem prijateljstvu do učiteljstva in našega lista: neusmiljeno in odkritosrečno sta udarila po nas. Upamo, da bo sedaj konec bratomornemu boju in da se bodo vse izvežbane časnikarske sile koncentrovale v uničenju nas in naših podjetij. V resnici: ni več daleč doba, ko se bodo Kranjcem vremena zjasnila! Teh lepih daril nečemo spraviti zase, ampak naj jih pokažemo tu vsemu svetu v prijazno uvaževanje! „Slovenec“ piše zadnjo soboto: „V učiteljskem Tovarišu se še dalje hujska. „Zveza učiteljskih društev“ se je postavila na dunajskem zborovanju v vrsto Hockovih hujskačev. To ji ostane pribito. V naduto-neumnem tonu se ponavljajo v vsaki številki napadi na „klerikalizem“. Zadnja številka priporoča Marsarykov govor, a laže čez dr. Luegerja po soc. demokratskih virih. Hkrati pa slavi imenovanje Germeka kot nadučitelja v Komendi kot njegovo zmago. Dobro, da si to zapomnimo! S takimi učitelji nečemo ne mi, ne naši poslanci imeti nič skupnega. So v liberalni „Zvezi“ tudi učitelji, ki se radi sladkajo okoli naših mož, a mi se bomo držali načela, da kdor je član „Zveze“, je očitno v nam nasprotnem taboru in soodgovoren za vse, kar počne „Tovariš“. Bilo je pred kratkim v Ljubljani, da so učitelji z dežele silno zabavljali čez ljubljanske svoje tovariše, ki so spravili učiteljstvo ob kredit s politično gonjo. Njim v Ljubljani je lahko, a liberalec na deželi že čuti, kaj se pravi, nositi grehe voditeljev! „Učiteljski Tovariš“ se je izkušal znesti nad njimi, ker hoče potlačiti vsako kritiko nezmotljivih voditeljev. Pa s takim vodstvom in s takim glasilom ne more biti zadovoljno tudi liberalno učiteljstvo. Treba bo v deželnem zboru le prečitati nekaj impertinenc iz „Učiteljskega Tovariša“, pa boste videli, kako bodo poslanci navdušeni za zvišanje učiteljskih plač! Za bodoče volitve napoveduje „Učiteljski Tovariš“, da se bo učiteljstvo borilo z vsemi silami proti S. L. S. in bo nemške veleposestnike spravilo iz deželnega zbora. Bomo videli! Hkrati proglašajo „Učiteljski Tovariš“ učiteljsko hranilnico, tiskovno in šolsko društvo kot svoje strankarske ustanove. To si naj zapomnijo krajni šolski sveti, ki jim liberalni učitelji naročajo tiskovine v učiteljski tiskarni, in uradi, ki jo podpirajo. Nismo voljni, da bi se pustili od liberalnih učiteljev pretepati in jim še plačevati po vrhu!“ — Na take besede je odgovor nemogoč. Kratko rečeno: „Slovenec“ se poslužuje stare in cene taktike. Ko ne ve povedati ničesar, sirovo zavija, sumniči in laže, nazadnje nastavlja nož na grlo — vse v večjo čast božjo. Doktorji svetega pisma ne morejo drugače. To jim je v krvi. Ako nas bo kmalu konec, bo to njihova sijajna zasluga pred Bogom in ljudmi. Sedaj bo ta justifikacija toliko lažja, ker so se zaljubili v nemške veleposestnike, da jim bo

lažje rešiti slovensko domovino. Slava in hvala jim! Kaj naj stori človek, ki ga čaka gotova smrt? Izpokori naj se! To je zahteval že Krpan od Brdavsca. A hujski od Krpana in njegove kobile je „Slovenec“. Zatorej: kesamo se svojih grehov! Glava leži na tla. Če je bilo življenje grdo in žalostno, polno dela in trpljenja, naj bo vsaj smrt lepa in sladka! Nekateri lažejo in kradejo dobro ime iz prepričanja, drugi umirajo zaradi prepričanja. Tako je v tej solzni dolini: umrje naj poštenost, da živi sirova laž! Zato le po tej poti naprej! Bog je usmiljen, ljubezen se glasi njegova zapoved! — Tako je glede „Slovenca“. To je bilo v soboto. V ponedeljek pa je prišel „Slovenski Narod“. Rekel je: „Ne smem zaostati za kolegom iz Katoliške tiskarne, ampak moram povedati tudi jaz, kako čutim za učiteljstvo.“ In rodilo se je dete čiste ljubezni: „Srednje šole, ljudske šole v krajih srednjih šol, celo slavni zavodi, ki so osrečili št. Vid nad Ljubljano, uživajo milost, da se vesele takih božičnih počitnic, kakršne smo vsi uživali pred 6. leti. Naša veleslavna oblast zna pač le izjemne delati, ker ona hoče v polni luči pokazati, da je ljudska šola njena prava postorka. Če smo preboleli hujske udarce od tega, potem bomo tudi tega, le neko drugo vprašanje nas vznemirja. Dokler nismo imeli lastne tiskarnice, se je vedno poudarjalo, da ne more naš zagovornik „Učit. Tovariš“ svoje misli tako zagovarjati kakor bi rad. A sedaj? Sedaj je zlezal pod klop in molči kot bi bil mrtev. Zakaj? Ali ga je tiskanje tiskovin za vlado spravilo pod „pantofel“? Tako je vrgel „Tov.“ orožje v koruzo in utihnil v bojevanju za naše pravice. Že pred leti napovedana grožnja o pasivni rezistenci je sedaj popolnoma utihnila, vsi se lahko posmehujejo vašim grožnjam, saj so naši voditelji, kar utihnilo, in oblasti vas imajo še bolj za „pudelnice“. Poglejmo samo podpisovanje pobotnic za draginjsko doklado! Vse je utihnilo in mirno prebavlja, kako nas je potlačil vitez v vladni palači. Z nami biti in molčati, ali pa brez zaslužka „Učit. tiskarnica“ iz vladne hiše. Tako ne sme iti dalje. „Učit. Tov.“ mora biti naš zagovornik, on mora skrbeti za nas, ne za tiskarnico! On naj direktno udarja na kranjsko struno, piliti mora direktno pregrehe kranjskih šol. oblasti, ne pa govoriti samo o bajkah! Pri letošnjih božičnih zborovanjih naj se tudi to preresetava, učitelji s kmetov ne bomo hodili poslušat samo suhoparna poročila in se zadovoljevali s tem, kar nam bodo v Ljubljani natvezili. Vsi skoro, dosežejo z odporom vse, le mi ponižno držimo hrbet, na katerega nakladajo breme, pri tem pa preganjamo pajčevino po želoču in mremo zapuščeni. Na neustrašeno delo! — K r a š e v e c.“ — No, prišli smo vendarle do sape. Pod „pantofelnom“ in pod klopjo je prav prijazno. Toda Narodov „Kraševcec“ naj nam dovoli eno opazko: Prijatelj, zadnje čase si spal! Bilo je n. pr. dne 4. oktobra letos, ko je priobčil naš list uvodnik „Nezdrave razmere v kranjskem šolstvu“. Takrat, prijatelj Kraševcec, še nismo vrgli puške v koruzo. Takrat smo streljali, in sicer hujske na viteza, ki ga imaš v mislih, kakor ti na nas. Storili smo to iz golega strahu, seveda! Podkupljeni smo. Redimo se na škodo učiteljstva, ljubeče objeti od vladne milosti. Ko smo takole pred dobrim tednom objavili odredbo naučnega ministrstva glede letošnjih božičnih počitnic, smo pripisali dotični notici željo, naj ukrene isto dež. šol. svet za ljudske šole. To smo storili samo iz strahu pred vlado. Tako je bilo tudi doslej vedno. Nismo vrgli samo puške v koruzo, ampak tudi srce nam je padlo v hlače. To je pribito! Iz tega je razvidno, da služimo že dobrih deset let vladi in da smo krivi vsega zla samo mi. Tuintam smo napisali tudi kaj takega (n. pr. Sre nimajo, Inšpekcija na cesti itd.), da bi nas lahko citirali pred sodišče. Zakaj? Ker se bojimo. Tako bodi tudi v bodoče! Sicer je pa prav, da se pomenimo na božičnem zborovanju. Ni treba metati kamenja iz zasede, ampak oko v oko! To je možko. Če smo podkupljeni, nam je treba potegniti hinavsko krinko z obraza, nam pljuniti v lice, da bo javno osramočen samogoltni vladni hlapec! Torej: iz zasede, junak s Krasa! Beseda, javno izgovorjena, je cenejša. Naš papir pa je drag, saj ga dobro plačuje vlada. Tudi časa nimamo za tako prerekanje. Lakajska služba nam je potisnila v roke portirsko palico. To je sedaj naš simbol. Puška v koruzi, pero v vladni službi.

Sobotni „Slovenec“ ima hudega mačka zaradi našega članka „Duh časa IX“. Kar oteplje okolo sebe in cepta v svoji onemogli jezici, da se mora res smiliti zadnjemu hribovcu. Se-